ECLI:LV:ZRT:2018:1115.11370022718.1.S

Lieta Nr.11370022718
Lietas arhīva Nr. K73-1715-18/18

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Aizkrauklē 2018.gada 15.novembrī

Zemgales rajona tiesa
tiesnese J.Bebriša,
piedaloties prokuroram J.Duberim,
atklātā tiesas sēdē iztiesāja krimināllietu /pers. A/, personas kods /personas kods/, apsūdzībā pēc Krimināllikuma 108. panta pirmās daļas.

Aprakstošā daļa

/pers. A/ iznīcināja meža nogabalu aiz neuzmanības, nevērīgi rīkojoties ar uguni, ar to radot būtisku kaitējumu.

2018.gada 29.martā ap pulksten 15.00 /pers. A/ atradās Neretas novadā, Neretā, pie savas mājas /Nosaukums A/. /pers. A/, lai sadedzinātu papīra atkritumus, nolēma iekurt nostāk no mājas ugunskuru. /pers. A/ netālu no mājas /Nosaukums A/ pļavā, kurā bija sausa zāle nolika atkritumu maisu un aizdedzināja to. Uznākot vēja brāzmai, no /pers. A/ izveidotā ugunskura aizdegās pļavas sausā zāle un, uguns liesmām izplešoties tās pārņēma īpašuma /Nosaukums B/ Neretas novada Neretas pagastā zemes vienību ar kadastra numuru /kadastra numurs /egļu jaunaudzi 1.kvartāla 3.nogabalu, kā rezultātā nodega egļu jaunaudze 2,3 ha platībā, tā nodarot mežam mantisko kaitējumu 6658,012 EUR un nodarot būtisku kaitējumu meža videi, kur cietušais Valsts meža dienesta Sēlijas Virsmežniecība.

Kā arī meža īpašniekam /pers. C/ nodarīts mantisks kaitējums 9687,35 EUR, kas ir egļu jaunaudzes atjaunošanas izmaksas, un nodarot būtisku kaitējumu.

Šādos apstākļos ar savām darbībām /pers. A/ izdarīja Krimināllikuma 108.panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

Motīvu daļa

Apsūdzētais /pers. A/ tiesas izmeklēšanā savu vainu viņam celtajā apsūdzībā neatzina un liecināja, ka 2018.gada 29.martā bija skaista pavasara silta diena, kārtoja saimniecības ēku, izdomāja sadedzināt maisiņu ar atkritumiem. Dedzināja savā pagalmā, vietā, kura tīra no apauguma, bija sagatavojis divus spaiņus ar ūdeni un lāpstu. No dedzināšanas vietas nenopļauta zāle bija divu metru attālumā. Aizdedzinot atkritumus, nekas neliecināja, ka notiks nelaime. Maisiņš kārtīgi iedegās, uznāca vēja brāzma un aizpūta degošās dzirksteles pa gaisu. Ar ūdeni nodzēsa degošo maisiņu un mēģināja nodzēst liesmas, kuras parādījās te vienā, te otrā vietā. Dzēsa ar jaku, bet saprata, ka bez palīdzības nenodzēsīs. Skrēja uz mājām pēc telefona. Paķēra telefonu, lai zvanītu, brilles uz acīm nebija, apjukumā un uztraukumā spaidot telefonu, tas izkrita no rokām, uzkāpa virsū telefonam, saplēsa stikliņu, centās zvanīt, bet tad telefons atslēdzās. Gāja cīnīties ar uguni, lai nenotiktu nelaime ar ģimenes īpašumu. Pamanīja, ka ceļmalā bija apstājies kokvedēja traktors un balts džips. Māja ar rokām, lai nāk palīgā, bet varbūt viņi neredzēja. Iestājās panika, bailes, apjukums. Tika izsaukti ugunsdzēsēji, uguni gar savu māju jau bija nodzēsis. Kas tur tālāk dega, nezina, vai tur bija mežs. Nesaprot, kā pa lauksaimniecības zemi uguns varēja aizskriet kilometra attālumā. Starp viņa māju un jaunaudzi ir 100 ha platībā lauksaimniecības zeme. Vakarā atbrauca mežzinis, kurš pateica, ka esot dedzis mežs un, ka no viņa esot izcēlusies uguns. Jaunaudze neaizdegās no viņa, bet no blakus esošās lauksaimniecības zemes. Kā varēja pa sakoptu lauksaimniecības zemi uguns aiziet kilometra attālumā. Staigādams uz upi makšķerēt, nesaprata, ka tur ir jaunaudze, tur bija ļoti gara zāle, egles vispār nebija redzamas. Bija izbrīnījies, kad mežzinis pateica, ka tur ir mežs. Lauksaimniecības zemes īpašnieks pret viņu nav izvirzījis pretenzijas. Atzīst, ka savā pagalmā dedzināja atkritumu maisiņu, ir vainīgs savas ģimenes priekšā par to, ka būdams viens pats mājās, nolēma dedzināt atkritumu maisiņu.

Cietušais/pers. C/ tiesas izmeklēšanā liecināja, ka viņam pieder nekustamais īpašums /nosaukums B/Neretas novadā. 2018.gada 29.marta vakarā ap plkst. 19 – 21 pazvanīja sievastēvs un informēja, ka ir nodegusi viņa jaunaudze apmēram 3 ha platībā. Pats nebija aizbraucis paskatīties. Sievastēvs /pers. E/ teica, ka bija izsaukti ugunsdzēsēji un notikuši uguns dzēšanas darbi. Jaunaudze tika stādīta divus gadus atpakaļ, daži koki bija pārstādīti no jauna, jo nebija ieauguši, daži koki tika stādīti pagājušajā gadā. Ar jaunaudzi darbojās sievastēvs /pers. E/. Šobrīd jaunaudzes atjaunošana ir veikta daļēji, bet daļa koku nav ieauguši sausās vasaras dēļ. Radīto zaudējumu aprēķināja Valsts meža dienests, kurš izsniedza vērtējumu 9687.35 *euro* apmērā. Zaudējums aprēķināts ņemot vērā nodegušo platību. Viens stāds maksāja 17-20 centi. Stādus iegādājās no privātpersonām, daļu stādus iegādājās no firmas, ar to visu nodarbojās sievastēvs. Nav saglabājušās pavadzīmes par iegādātajiem koku stādiem. Uztur mantiskā kaitējuma prasību pieteiktajā apmērā.

Cietušā Valsts Meža dienesta Sēlijas Virsmežniecības pārstāve Laura Dubrovska tiesas izmeklēšanā liecināja, ka iesnieguši zaudējumu aprēķinu, ko Valsts meža dienests ir aprēķinājis atbilstoši MK noteikumiem Nr.228 "Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība" un aprēķins ir pievienots lietas materiāliem. Atbilstoši apsekošanas aktam, kas tika veikts apsekojot pēc ugunsgrēka mežaudzi, 2018.gada 8.maijā mežzinis apsekoja un konstatēja, ka īpašumā Neretas novadā, /nosaukums B/ zemes vienības kadastra apzīmējums /kadastra numurs/, 1.kvartāla 3.nogabalā, ugunsgrēkā iznīcināta 2,3 ha mežaudzes, mežaudzes augtspēja ir zudusi, tātad mežaudze izzudusi pilnībā – iznīcināta ugunsgrēka rezultātā. Šim konstatētajam gadījumam tika veikts aprēķins pamatojoties uz formulu, kura ir noteikta Ministru kabineta noteikumos. Zaudējumi tika aprēķināti 6658,12 *euro*, kas ir nodarīti dabas videi, kas nav rēķināti pēc faktiskajiem izdevumiem, bet gan pēc Valsts meža dienesta datubāzē reģistrētās jaunaudzes radītājiem. Par konkrēto jaunaudzi ir noteikta valdošo koku suga, jaunaudzes ieaudzēšana bija 2015.gadā, plantācijas audze. Ņemot vērā rādītājus un Ministru kabineta noteikumos minētos kritērijus konkrētajā apgabalā tika veikts aprēķins. Valsts meža dienesta aprēķins, ko iesniedza cietušais /pers. C/, bija sākotnējais projekts pirms apsekošanas, faktiski cietušais ir sācis atjaunot iznīcināto jaunaudzi. Zaudējumi aprēķināti pēc rādītājiem, kritērijiem, reģistriem datubāzē. Ministru kabineta noteikumos norādītie zaudējumi maksājami valstij par dabas videi nodarīto kaitējumu. Paskaidrojums, ko sniedza /pers. A/ mežsargam, ir pievienots lietas materiāliem, tajā viņš norādīja, ka ir dedzinājis atkritumus, sacēlās vējš, aizdegās kūla, esot mēģinājis dzēst, uguns liesmas izpletās, izsauca ugunsdzēsējus. Mežaudze /nosaukums B/ reģistrētā kā plantāciju mežs, atbilstoši normatīvajiem aktiem, tā ir reģistrēta meža zeme. Ja platība nesasniedz 5 ha, tad atbilstoši Ugunsdrošības noteikumu 417.punkta otram apakšpunktam, atjaunojot skujkoku mežu, audzes atkarīgas no meža tipa un

platības. Konkrētais meža tips bija vērisks, platība ir mazāka par 5 ha, tātad meliorācija neattiecas uz ieaudzētajām ieaudzēm un plantāciju mežiem. Konkrētā jaunaudze ir plantācija, nebija sasniegti desmit gadi, faktiski šiem kritērijiem neatbilst konkrētā jaunaudze, lai papildus veidotu un mineralizētu aizsargjoslu. Ugunsdrošības noteikumi uzliek noteiktus pienākumus īpašniekiem. Izdevumus, kurus var pieteikt /pers. C/ ir konkrētas mežaudzes atjaunošana atbilstoši kritērijiem par plantāciju mežiem un noteiktajam meža tipam, kopšanas izdevumi, jo noteiktos posmos ir jākopj jaunaudze, iegādes izdevumi, darba spēka stundas, ko iegulda šo stādu iestādīšanai, stādu transportēšanas izdevumi, kopšanas izdevumi. Ir vērtējami iespējamie ieguvumi no jaunaudzes nākotnē, varētu būt, ka ir radīti zaudējumi, jo jaunaudze iestādīta 2015.gadā, bet uguns to nopostīja un jaunaudze no jauna ir jāiestāda, labumu gūst vēlāk kā bija plānots, vērtējams šis zaudējums. /pers. C/ nav sastādīti protokoli par administratīvajiem pārkāpumiem par jaunaudzes nekopšanu.

Liecinieks/pers. E/ tiesas izmeklēšanā liecināja, ka 2018.gada 29.martā devās mežistrādes darbos. Braucot uz savu objektu pie "/nosaukums/ mājām redzēja, ka ir dūmi, saimnieks ceļmalā dzēsa kūlu, ap māju viss bija izdedzis. Zvanīja glābējiem, ka notiek kūlas dedzināšana. Uguns pa vējam cilvēka augumā devās uz meža pusi. Pabraucis garām mājai, redzēja, ka /pers. C/ īpašumā /nosaukums B/ visas egļītes ir apdegušas. Uguns liesmas devās tālāk meža virzienā. Saprata, ka ugunsliesmas neapturēt saviem spēkiem, pats liesmas nevarētu nodzēst. Tajā dienā bija liels vējš. Saimnieks varēja pazvanīt ātrāk glābējiem, saimnieks glāba tikai savu īpašumu, saimnieks bija nobijies, ka deg mežs. Saimnieks ir darbojies meža nozarē, saprot, ka nodarīti ir lieli zaudējumi. Bija pie saimnieka tajā vakarā piebraucis. Iespēja viņam apstādīt jaunaudzi nav, nav veselība un līdzekļi, savu vainu neatzina, glābējiem vai policijai atzinās, ka uguns aizgāja no viņa mājas. To jau varēja saprast, ka no viņa ir aizgājusi uguns, viņa māja tur ir vienīgā. /nosaukums B/jaunaudzi apstādīja /pers. C/ ģimene un viņa ģimene, lai mazbērnam būtu kādi līdzekļi nākotnē. Darbs tur ieguldīts liels, apmēram 3 ha izdega. Bija palicis pēdējais gads ēnošanai, zāles mīdīšanai, kociņi bija jau labi ieauguši. Šobrīd lielāko daļu ir apstādījuši, daži stādi izdega, jo bija sausa vasara. Problēmas ir ar stādu iegādi, jo stādiem jābūt sertificētiem un tie jāpiesaka iepriekš. Sākotnēji stādi tika iegādāti no privātpersonām, iegādes čeki nav saglabāti. Virsmežniecība ir aprēķinājusi zaudējumus pēc formulas. Jaunaudze bija kopta, zāle pļauta bija 2-3 reizes gadā. Kopšana notiek pēc meža ierīcības noteikumiem. Pēc ugunsgrēka jaunaudzes atjaunošanai jau ir ieguldīti 3-4 tūkstoši *euro,* precīzus aprēķinus nevar pateikt. Zaudējumos jārēķina arī transports, pašu ieguldītais darbs. Paši ir rēķinājuši nodarītos zaudējumus apmēram 7 *tūkstoši euro*, summa ir par to, kas nodega, atjaunošana atsevišķi. Apsūdzētais piedāvāja palīdzību, teica, lai ved stādus, bet uzreiz nevarēšot sastādīt, bet iegādāti stādi nevar ilgi stāvēt neizstādīti, jāstāda laicīgi. Runājuši par palīdzību, bet viņš nav spējīgs to izdarīt, ar vārdiem var to pateikt, bet izdarīt nevar. Viņš teica, ka stādus nevar nopirkt. Kad stādīja stādus, viņu neņēma talkā, jo tās dusmas bija lielas, labāk viņu neredzēt.

No /pers. C/ iesnieguma protokola zināms, ka 2018.gada 29.marta pēcpusdienā no /pers. E/ uzzinājis, ka viņa īpašumā /nosaukums B/Neretas pagastā, Neretas novadā nodegusi egļu jaunaudze 2,3 ha platībā, ar ko viņam nodarīts materiālais zaudējums 9687,35 EUR apmērā saskaņā ar mežam nodarīto zaudējumu aprēķinu (*lietas 2.-3.lapa).*

Ieraksts Neretas pagasta zemesgrāmatu nodalījumā Nr./numurs/ apliecina, ka nekustamais īpašums /nosaukums B/Neretas pagastā, Neretas novadā ar kadastra Nr./kadastra numurs /pieder /pers. C/ (*lietas 7.lapa*).

Notikuma vietas /nosaukums B/Neretas pagastā, Neretas novadā apskates protokolā un pievienotajās fototabulās redzama nodegusī egļīšu jaunaudze-stādījumi. Egļu augstums līdz 1 metram. Redzams, ka blakus pļavā degusi pērnā zāle, krūmi. Ceļa kreisajā pusē deguši pļavas zāles stublāji. Lauks atrodas tieši pretim mājai /nosaukums A/ (*lietas 10.-18.lapa*).

Mājas /nosaukums A/ Neretas pagastā, Neretas novadā apkārtnes apskates protokolā un fototabulās fiksēts, ka no mājas iebraucamā ceļa pa labi ir izdegusi pērnā zāle un jau ataugusi jaunā zāle. Apkārt mājai pērnā zāle nav degusi. 10 m no šķūņa redzama vieta, kur mājas saimnieks dedzinājis atkritumus. No šīs vietas redzams izdedzis lauks un pļava gan taisni, gan pa labi un pa kreisi līdz grāvmalai un ceļam (*lietas 19.-21.lapa).*

No Valsts meža dienesta Sēlijas virsmežniecības iesnieguma zināms, ka 2018.gada 29.martā plkst.15.00 tika saņemts ziņojums par meža ugunsgrēku. 2018.gada 6.aprīlī tika sastādīts Akts par meža ugunsgrēku/ugunsgrēka Nr.20182014120, kurā konstatēts, ka /nosaukums B/Neretas pagastā, Neretas novadā ar kadastra Nr./kadastra numurs /.kvartāla 3.nogabalā izdegusi mežaudze 2,3 ha platībā, 2018.gada 8.maijā sastādīts Akts par degušo mežaudžu apsekošanu un saskaņā ar MK 29.04.2003.noteikumu Nr.228 "Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība"6.p.aprēķināti mežam nodarītie zaudējumi par meža nogabala iznīcināšanu 6658,12 EUR apmērā. Pievienota cirsmas skice, mežam nodarītā zaudējuma aprēķins un mežaudzes koku skaita noteikšana, nogabala raksturojošie rādītāji un deguma teritorijas topogrāfiskais uzmērījums(*lietas 23.-29., 31.-32.lapa).*

No /pers. A/ iesnieguma mežzinim zināms, ka viņš ir dedzinājis atkritumus, sacēlies stiprs vējš un aizdegusies kūla. Mēģinājis dzēst, bet vējš dzinis uguns liesmas tik ātri, ka nespēja to nodzēst. Izsauca ugunsdzēsējus(*lietas 30.lapa*).

No Latvijas Vides, Ģeoloģijas un meteroloģijas centra informācijas novērojumu stacijā Skrīveri redzams, ka 2018.gada 29.martā laikā no plkst. 13.00-14.00 vēja brāzmas fiksētas 8,9 m/s, bet no plkst.14.00-15.00 8,3 m/s, stundas vidējais vēja ātrums 4,5m/s (*lietas 40.lapa).*

Šī informācija no lietā esošajiem dokumentiem pilnībā saskan ar liecinieka /pers. E/ liecībām par to, ka 2018.gada 29.martā ap plkst.15.00 viņš atradies netālu no /nosaukums B/ jaunaudzes, tajā laikā bija stipras vēja brāzmas un ieraudzījis ugunsgrēku, uguns ātri izplatījās cilvēka augumā no īpašuma /nosaukums A/puses uz īpašumu /nosaukums B/ ko saviem spēkiem nodzēst nebija iespējams. Tāpēc piezvanījis ugunsdzēsējiem. Pats apsūdzētais /pers. A/ nenoliedz faktu, ka dedzinot atkritumus, vējš dzirksteles aiznesis uz pļavu un uguns ātri aizgājusi tālāk pār pļavu.

Tiesas kompetencē ir izlemt, kuri pierādījumi atzīstami par ticamiem un kuri par tādiem nav atzīstami. Tiesa savus atzinumus pamato, izvērtējot un aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā.

Tiesa apsūdzētā /pers. A/ liecības par to, ka jaunaudzes īpašnieka paša dēļ nodegusi jaunaudze, jo viņš nebija pienācīgi rūpējies par savu īpašumu, nebija appļāvis grāvmalu, lai pasargātu no uguns izplatīšanās, vērtē kā vainas meklēšanu citos un vēlēšanos izvairīties no atbildības un soda. /pers. C/ nebija sastādīti nekādi administratīvi protokoli par meža apsaimniekošanas un izmantošanas normatīvo aktu pārkāpumiem, ko apliecināja cietušā pārstāve L.Dumbrovska. Liecinieks /pers. E/ liecināja, ka egļītes bija noēnotas, īpašums bija izpļauts un sakopts. Tāpat tiesa nepiedod ticamību /pers. A/ liecībām, ka ejot pa ceļu, mežaudzi vispār nebija iespējams redzēt egļītes. Kā redzams no mežaudzes apsekošanas akta, egļītes bija izaugušas apmēram 1m augstumā un tās neievērot objektīvi nav iespējams.

No apsūdzētā /pers. A/ liecībām secināms, ka viņš atzīst savas faktiskās darbības, ka dedzināja atkritumus, kā rezultātā izcēlās ugunsgrēks un sāka degt tuvējā lauksaimniecības pļava, un no tās tālāk arī mežaudze. Taču /pers. A/ uzskata, ka jaunaudze nebūtu aizdegusies, ja būtu izpļauta grāvmala gar ceļu. Tiesa secina, ka apsūdzētā nevērīgā rīcība ar uguni ir tiešā cēloniskā sakarā ar sekām, kas iestājās. Liecinieks /pers. E/ liecināja, ka /pers. A/ viņam atzinies, ka nevērīgi rīkojies ar uguni un sākotnēji pieteicies palīdzēt sastādīt egļītes, teicis, ka naudas viņam nav par ko egļītes iegādāties. Šī saruna liecina par to, ka /pers. A/ faktiski apzinājās savas rīcības sekas. /pers. A/ neatzīst zaudējumu apmēru, kas nodarīts /pers. C/. Lietā iesniegts meža saimniecības zaudējumu aprēķins. No cietušā /pers. C/ un liecinieka /pers. E/ liecībām zināms, ka jau šobrīd sastādītas egļītes apmēram par 2-3 tūkstošiem *euro*. Egļītes bija iestādītas 2015.gadā, šovasar daudzas nav ieaugušas lielā sausuma dēļ, ir jāstāda vēl, līdz ar to zaudējumi ir aprēķināti pamatoti gan par nodegušajām egļītēm, gan par no jauna iestādītajām. Tos sastāda ne tikai stādu vērtība, arī transporta izdevumi, ieguldītais darbs. Cietušā pārstāve L.Dumbrovska liecināja, ka mežam nodarītie zaudējumi aprēķināti atbilstoši LR Ministru kabineta 29.04.2003.noteikumiem Nr.228. "Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība".

Tiesa atzīst, ka mantiskajam zaudējumam ir būtiska nozīme noziedzīgā nodarījuma kvalifikācijā, jo mantiskais zaudējums ir radies tieši noziedzīgā

nodarījuma izdarīšanas rezultātā.

LR Augstākās tiesas Senāts 2007. gada 5. septembra lēmumā lietā Nr. SKK-404/2007 norādījis, ka mantiskam zaudējumam, lai to kvalificētu kā būtisku kaitējumu krimināltiesiskajā izpratnē, jābūt tādam, kas radies tieši no personas izdarītām noziedzīgām darbībām.

Krimināltiesību teorijā ir nostiprināta atziņa, ka ar kaitīgām sekām jāsaprot tāda kaitējuma nodarīšana ar Krimināllikumu aizsargātām personas interesēm, kas radies citas personas prettiesiskas darbības vai bezdarbības rezultātā *(sk. Krastiņš U. Noziedzīgais nodarījums. Rīgā: 2000, 62.-63.lpp.)*.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 95.panta pirmo daļu cietušais kriminālprocesā var būt fiziska vai juridiska persona, kurai ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, proti, morāls aizskārums, fiziskas ciešanas vai mantisks zaudējums.

Tiesību doktrīnā pausta atziņa, ka noziedzīga nodarījuma tiešais objekts ir tās intereses, ko apdraud konkrētā veida noziedzīgs nodarījums. Noziedzīga nodarījuma galvenais tiešais objekts ir tās intereses, kuras vienmēr ir apdraudētas ar noteikta veida noziedzīgo nodarījumu, jo tieši šo interešu aizsardzībai likumdevējs ir paredzējis attiecīgo normu (*Krastiņš U. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 63., 65.lpp.*).

Krimināllikuma 108.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objekts ir mežsaimniecības intereses, fiziskas vai juridiskas personas mantiskās intereses.

Krimināllikuma 1.pantā noteikts, ka pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Tādējādi būtisks kaitējums ir viena no /pers. A/ inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvās puses obligātām pazīmēm, kas nosaka nodarījuma juridisko kvalifikāciju.

Likuma par „Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.panta pirmajā daļā noteikts, ka atbildība par Krimināllikumā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ar kuru radīts būtisks kaitējums, iestājas, ja:

1. noziedzīgā nodarījuma rezultātā nodarīts mantisks zaudējums, kas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī nav bijis mazāks par piecu tai laikā Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu un apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātās intereses;
2. nodarīts mantisks zaudējums, kas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī nav bijis mazāks par desmit tai laikā Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu;
3. ievērojami apdraudētas citas ar likumu aizsargātās intereses;

Krimināllikuma 108.panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva obligātā pazīme ir būtisks kaitējums.

Objektīvi nodarījums izpaužas meža nogabala iznīcināšanā, nevērīgi rīkojoties ar uguni, ja ar to tiek radīts būtisks kaitējums. Meža nogabala lielums un vai ir radies būtisks kaitējums mežsaimniecības interesēm, vērtējams pēc izdegušās platības koku daudzuma un sugas un cita rakstura kaitējuma. Konkrētajā gadījumā izdegusi egļu jaunaudze 2,3 ha platībā, nodarīts būtisks kaitējums meža videi- mantiskais zaudējums 6658,12 EUR apmērā. Savukārt /pers. C/ nodarīts būtisks kaitējums 9687,35 EUR apmērā, ko sastāda jaunaudzes atjaunošanas vērtība.

2018.gadā Latvijas Republikā noteiktā minimālā mēnešalga sastāda 430 EUR. Tādejādi radītais mantiskais zaudējums pārsniedz desmit Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu.

Nozieguma objektīvā puse izpaužas kā svešas mantas iznīcināšana. Noziegums ir pabeigts ar mantas iznīcināšanas brīdi.

No krimināltiesību teorijas izriet, ka ar mantas iznīcināšanu jāsaprot gadījumi, kad manta vainīgā prettiesiskās darbības vai apzinātas bezdarbības rezultātā kļuvusi pilnīgi nederīga, sakarā ar to zaudējusi savu lietošanas vērtību un līdz ar to mantu vairs nav iespējams lietot pēc tās nozīmes. Savukārt mantas bojāšanas gadījumā tai tiek nodarīts kaitējums, kura rezultātā mantas lietošanas vērtība samazinājusies tādā mērā, ka to vairs nevar pilnvērtīgi izmantot pēc mantas nozīmes bez atbilstoša remonta, izlabošanas, atjaunošanas u.c., lai atjaunotu tās derīgās īpašības (*Krastiņš U., Liholaja V., Hamkova D. Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa (XVIII-XXV nodaļa). Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 71.lpp.).*

Tiesas izmeklēšanā iegūti pierādījumi, ka egļu jaunaudze ir pilnībā iznīcināta 2,3 ha platībā. To apliecināja cietušā pārstāve L.Dumbrovska, cietušais /pers. C/ un liecinieks /pers. E/, kā arī lietā esošie rakstveida dokumenti.

Subjektīvā attieksme kā pret darbību, kas ir izraisījusi meža nogabala iznīcināšanu, tā pret būtisko kaitējumu izpaužas neuzmanības formā.

Apsūdzētais /pers. A/ ir noziedzīgā nodarījuma subjekts, kurš sasniedzis krimināatbildības vecumu un ir pieskaitāma persona. Tiesas izmeklēšanā iegūti pierādījumi, ka no subjektīvās puses viņš nevērīgi rīkojās ar uguni, tādejādi aiz neuzmanības tika iznīcināta meža jaunaudze, radot cietušajiem būtisku kaitējumu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 124. panta otro daļu, kriminālprocesā ir pierādāmi noziedzīga nodarījuma sastāva esamība vai neesamība, kā arī citi Krimināllikumā un Kriminālprocesa likumā paredzētie apstākļi, kuriem ir nozīme konkrēto krimināltiesisko attiecību taisnīgā noregulējumā. Pierādīšanas priekšmets ir visu kriminālprocesa gaitā pierādāmo apstākļu kopums un ar tiem saistītie fakti un palīgfakti. Pierādīšanas priekšmetā ietilpstošie apstākļi uzskatāmi par pierādītiem, ja pierādīšanas gaitā izslēgtas jebkādas saprātīgas šaubas par to esamību vai neesamību. Savukārt atbilstoši Kriminālprocesa likuma 19. panta trešajai daļai visas saprātīgas šaubas par vainu, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību. Tiesa atzīst, ka tiesas izmeklēšanas laikā tika izslēgtas visas saprātīgās šaubas par apsūdzētā vainu viņam celtajā apsūdzībā.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka „noziedzīga nodarījuma sastāvs (*corpus delicti*) ir likumā paredzēto visu objektīvo un subjektīvo pazīmju kopums, kas ir nepieciešams un pietiekams, lai atzītu kaitīgu darbību vai bezdarbību par noteikta veida noziedzīgu nodarījumu." (*Krastiņš U. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 21.lpp.*).

Pie šādiem apstākļiem tiesa atzīst, ka tiesas izmeklēšanā pilnībā pierādīts apsūdzētā /pers. A/ vainīgums viņam celtajā apsūdzībā un pastāv Kriminālprocesa likuma 520.pantā paredzētais pamats notiesājoša sprieduma taisīšanai. Lietā nav strīda par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas faktiskajiem apstākļiem un juridisko kvalifikāciju, par noziedzīgo nodarījumu obligātajiem elementiem - subjektu, subjektīvo pusi, objektu un objektīvo pusi.

Vērtējot apsūdzētā personību, tiesa konstatēja, ka /pers. A/ agrāk nav sodīts (*lietas 49.lapa*), divas reizes saukts pie administratīvās atbildības, pensionārs, apgādībā personas neatrodas.

Nosakot sodu, tiesa saskaņā ar Krimināllikuma 35., 46., 47. un 48. pantu ņem vērā izdarītā noziedzīgā nodarījumu raksturu, radīto kaitējumu, apsūdzētā atbildību mīkstinošos un atbildību pastiprinošos apstākļus, vainīgā personību.

Apsūdzētais izdarījis noziedzīgu nodarījumu, kas ar Krimināllikuma 7. panta trešo daļu atzīts par mazāk smagu noziegumu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.,48. pantu tiesa atbildību mīkstinošus un pastiprinošus apstākļus nekonstatēja.

Nosakot sodu un tā apmēru, tiesa ņem vērā apsūdzētā personību, to, ka apsūdzētais ir pensionārs, septiņdesmit gadus vecs, apsūdzētā attieksmi pret sekām, kas iestājušās viņa darbību rezultātā, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus, izvērtē lietas apstākļus.

Krimināllikuma 108.panta pirmās daļas sankcija paredz sodu brīvības atņemšanas veidā uz laiku līdz diviem gadiem vai īslaicīgu brīvības atņemšanu,

vai piespiedu darbu, vai naudas sodu.

Atbilstoši Krimināllikuma 35.panta otrajai daļai soda mērķis ir aizsargāt sabiedrisko drošību, atjaunot taisnīgumu, sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu, resocializēt sodīto personu, kā arī panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Soda bardzības izvēlē tiesa ņem vērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2007./2008. gada tiesu prakses apkopojumā „Apgabaltiesu kā pirmās instances tiesas un Augstākās tiesas krimināllietu tiesu palātas kā apelācijas instances tiesas sodu piemērošanas prakse" izteikto viedokli, ka krimināLsodam jābūt tādam, kas sekmē noziedzīgu nodarījumu veicinošo faktoru novēršanu (mazināšanu). Soda bardzība bieži vien nav pietiekama, lai persona apzināti atteiktos no jaunu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. Tāpat krimināLsodus nedrīkst izmantot, lai iebiedētu sabiedrību *(sk. apkopojuma 17.-21.lpp.)*.

Izvērtējot Krimināllikuma 108.panta pirmās daļas sankcijā norādīto soda veidu piemērošanu, tiesa secina, ka pamatsods naudas soda veidā apsūdzētajam nav piemērojams. Izvērtējot Krimināllikuma 41.panta otrās daļas 2.punktā norādīto, ka par mazāk smaga nozieguma izdarīšanu piemērojams naudas sods piecu līdz tūkstoš Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, kā arī atbilstoši minētā panta ceturtajai daļai nosakot apsūdzētā mantisko stāvokli, proti, /pers. A/ ir pensionārs, viņa ienākumus sastāda ikmēneša valsts izmaksāta vecuma pensija, bez tam, lietā pieteiktas divas mantiskā kaitējuma kompensācijas, kas ir apmierināmas. Pie šādiem apstākļiem tiesa secina, ka šis soda veids apsūdzētajam nav piemērojams.

Piemērot apsūdzētajam sodu piespiedu darba veidā nav iespējams.

Saskaņā ar Krimināllikuma 40.panta 2.daļu piespiedu darbs nav piemērojams darbnespējīgām personām. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2007. gada 8. novembra lēmumā lietā SKK – J-571/2007 norādīts, ka analizējot normatīvos aktus, kas regulē darba tiesiskās attiecības, sociālo aizsardzību, var secināt, ka noteikts vecums, slimība, invaliditāte, maternitāte pilnīgi atņem vai daļēji ierobežo cilvēku spēju strādāt, tāpēc šiem cilvēkiem nepieciešama sociālā aizsardzība. Pienākuma uzlikšana strādāt var nelabvēlīgi ietekmēt šo cilvēku veselības stāvokli. Līdz ar to tiesa secina, ka apsūdzētajam kā pensionāram, ir nepieciešama sociālā aizsardzība, viņš atzīstams par darbnespējīgu strādāt fiziski smagu darbu un viņam nevar piemērot kā sodu piespiedu darbu.

Tiesa pilnībā pievienojas prokurora viedoklim, ka apsūdzētajam par izdarīto noziedzīgo nodarījumu sods nosakāms brīvības atņemšanas veidā.

Vienlaicīgi tiesa atzīst, ka pie soda noteikšanas ir likumīgs pamats piemērot Krimināllikuma 55.pantu, kas paredz iespēju atbrīvot personu no piespriestā soda reālas izciešanas, nosakot to nosacīti, pie nosacījuma, ka tiesai nav šaubu par personas turpmāko uzvedību tiesas noteiktajā pārbaudes laikā. Izvērtējot datus par apsūdzētā personību, noziedzīga nodarījuma raksturu, tiesa secina, ka, brīvības atņemšanas sodu neizciešot reāli, turpmāk apsūdzētais neizdarīs jaunus noziedzīgus nodarījumus.

Šajā gadījumā soda mērķis ir sasniedzams ar apsūdzētā neizolēšanu no sabiedrības. Tiesa uzskata, ka šāds sods ir ne vien taisnīgs un apsūdzētā nodarījumam adekvāts, bet arī atbilstošs apsūdzētā personībai un soda preventīvo mērķu sasniegšanai. Ņemot vērā nosacītas notiesāšanas būtību, proti, saskaņā ar Krimināllikuma 55.panta desmito daļu, ja nosacīti notiesātais pārbaudes laikā izdara jaunu noziedzīgu nodarījumu, viņam piespriestais brīvības atņemšanas sods ir izpildāms reāli, konkrētajā gadījumā pārbaudes laika noteikšana apsūdzētajam būs audzinošāks sods par reālas brīvības atņemšanas sodu. Šāds sods apsūdzētajam būs audzinošs, samērīgs, taisnīgs un taisnīguma atjaunojošs.

Nosacīti notiesātā /pers. A/ pārraudzība uzdodama pēc viņas dzīvesvietas Valsts probācijas dienesta Aizkraukles teritoriālajai struktūrvienībai.

Cietušais /pers. C/ pieteicis mantisko kaitējumu 9687,35 EUR apmērā, Valsts meža dienesta Sēlijas Virsmežniecība pieteikusi mantisko kaitējumu 6658,12 EUR apmērā.

Kriminālprocesa likuma 350.panta pirmajā daļā ir izskaidrots kompensācijas par cietušajam radīto kaitējumu jēdziens un norādīts, ka kompensācija ir naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu.

Šā panta otrajā daļā noteikts, ka kompensācija ir krimināltiesisko attiecību noregulējuma elements, ko apsūdzētais samaksā brīvprātīgi vai uz tiesas nolēmuma pamata.

Kriminālprocesa likuma 352.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka tiesa kompensācijas apmēru nosaka, izvērtējot cietušā pieteikumu un ņemot vērā radīto mantisko zaudējuma apmēru.

Kriminālprocesa likuma 22. pantā ir uzsvērts pamatprincips par tiesībām uz kompensāciju par radīto kaitējumu, kas pilnībā atbilst 1983. gada 24. novembra „Eiropas konvencijas par kompensāciju piešķiršanu vardarbīgu noziegumu upuriem" un Eiropas Padomes direktīvas 2004/80 EK (2004. gada 29. aprīlis) par kompensāciju noziegumos cietušajiem" ietvertajiem principiem.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 350. panta pirmo daļu kompensācija ir naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu. Panta otrā daļa noteic, ka kompensācija ir krimināltiesisko attiecību noregulējuma elements, ko apsūdzētais samaksā brīvprātīgi vai uz tiesas nolēmuma pamata.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 351. panta pirmo daļu cietušajam ir tiesības iesniegt pieteikumu par radītā kaitējuma kompensāciju jebkurā kriminālprocesa stadijā līdz tiesas izmeklēšanas uzsākšanai pirmās instances tiesā. Pieteikumā jāpamato par mantisko zaudējumu pieprasītās kompensācijas apmērs, bet kompensācijas apmērs par morālo aizskārumu un fiziskajām ciešanām – tikai jānorāda.

Satversmes 92.pantā ir noteikts, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. No Satversmes 92.panta izriet ne tikai cietušā procesuālās tiesības pieprasīt kompensāciju, bet arī tiesības uz tādu krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu, kas cietušajai personai saprātīgā termiņā garantē kompensācijas saņemšanu. [..] Tiesības uz krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu (kas ietver arī no Satversmes 92.panta izrietošās tiesības) nosaka Kriminālprocesa likuma 1.pants. Savukārt Kriminālprocesa likuma 22.pants nosaka ne tikai cietušās personas tiesības prasīt kompensāciju, bet arī tiesības to saņemt.

Izlemjot pieteikumu par radītā kaitējuma kompensācijas pamatotību ar procesuālajām un materiālajām tiesību normām, tiesa ņem vērā judikatūrā nostiprināto viedokli, ka Kriminālprocesa likuma 26. nodaļas normas satur arī materiālo tiesību normas, līdz ar ko, izlemjot pieteikumu par radītā kaitējuma kompensāciju, tiesai jāvadās no Kriminālprocesa normām *(Latvijas Republikas Augstākās Tiesas Senāta lēmums lietā SKK-269/2007)*.

Minētās tiesību normas izpratnē cietušie pieteikuši mantisku zaudējumu. Tiesa atzīst, ka mantiskais zaudējums cietušajiem radies apsūdzētā /pers. A/ darbību rezultātā un ir cēloniskā sakarā ar tiesas izmeklēšanā konstatētajām sekām.

Kaitējuma kompensāciju veido noziedzīgā nodarījuma priekšmeta vērtība un atjaunošanas izdevumi (*sk. LR Augstākās tiesas Krimināllietu departamenta 2018.gada 7.augusta lēmumu lietā Nr. SKK-408/2018).*

Cietušais /pers. C/ lietā pievienojis mežam nodarīto zaudējumu aprēķinu, ko sastāda egļu jaunaudzes atjaunošanas izdevumi. Tiesas izmeklēšanā noskaidrots, ka daļēji jaunaudze ir atjaunota apmēram 3000 līdz 4000 EUR vērtībā, vēl atjaunošana turpinās, jo iznīcināta jaunaudze apmēram 7000 EUR vērtībā. Ir radušies papildus transporta izdevumi, ieguldītais darbs. Lietā iesniegts meža dienesta sagatavotais mežam nodarīto zaudējumu aprēķins. Apsūdzētais /pers. A/ neatzina pieteikto kaitējuma kompensāciju, norādot, ka varēja daudz lētāk sastādīt jaunaudzi. Apsūdzētais lietā nav iesniedzis

nekādu aprēķinu, kas būtu par pamatu šādam apgalvojumam.

Pamatojoties uz LR Ministru kabineta 29.04.2003.noteikumu Nr.228. "Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība"' 2., 5., 6., 10., 11., 12. punktu, 2., 3.pielikumu Valsts meža dienesta Sēlijas virsmežniecība aprēķinājusi mežam nodarītos zaudējumus 6658,12 EUR par meža nogabala izrīcināšanu īpašuma /nosaukums B/zemes vienības ar kadastra nr./kadastra numurs /, 1.kvartāla 3 nogabalā-2,3 ha platībā, ko lūdzis piedzīt valsts labā. Lietā pievienots mežam nodarīto zaudējumu aprēķins, ko tiesai nav pamata apstrīdēt.

Izvērtējot cietušo pieteikto mantiskā kaitējuma pamatotību, tiesa atzīst, ka tie ir pamatoti un apmierināmi pilnībā šajā kriminālprocesā, un ar spriedumu piedzenami no apsūdzētā.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 528.panta pirmās daļas 9.punkta nosacījumiem apsūdzētajam nosakāms termiņš labprātīgai sprieduma izpildei daļā par mantiskā kaitējuma kompensācijas segšanu 30 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas un pienākums iesniegt tiesai dokumentus par kaitējuma kompensācijas atlīdzināšanu.

Lietiskie pierādījumi lietā nav.

Tiesa atzīst, ka drošības līdzeklis saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 241. pantu apsūdzētajam nav piemērojams, jo tiesa nekonstatēja tādus apstākļus, kas dotu pamatu uzskatīt, ka apsūdzētais izvairīsies no sprieduma izpildes.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 511., 512., 520., 527.- 530.pantu, tiesa

nosprieda

atzīt /pers. A/ par vainīgu Krimināllikuma 108. panta pirmajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā un sodīt ar brīvības atņemšanu uz 4 (četriem) mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu brīvības atņemšanas sodu /pers. A/ noteikt nosacīti, nosakot pārbaudes laiku uz 6 (sešiem) mēnešiem.

Nosacīti notiesātā /pers. A/ pārraudzību uzdot Valsts probācijas dienesta Aizkraukles teritoriālajai struktūrvienībai.

Drošības līdzekli /pers. A/ neizraudzīt.

Piedzīt no /pers. A/ par labu Valsts meža dienesta Sēlijas Virsmežniecībai mantiskā kaitējuma kompensāciju 6658,12 EUR (seši tūkstoši seši simti piecdesmit astoņi *euro* un 12 centi).

Piedzīt no /pers. A/ par labu /pers. C/ mantiskā kaitējuma kompensāciju 9687,35 EUR (deviņi tūkstoši seši simti astoņdesmit septiņi *euro* un 35 centi).

Noteikt /pers.A/ sprieduma labprātīgas izpildes termiņu daļā par mantiskā kaitējuma piedziņu 30 (trīsdesmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas un pienākumu iesniegt tiesai dokumentus par kaitējuma kompensācijas atlīdzināšanu.

/pers. A/ ir pienākums reģistrēties Valsts probācijas dienesta Aizkraukles teritoriālajā struktūrvienībā 10 (desmit) darbdienu laikā pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 10 (desmit) dienu laikā Zemgales apgabaltiesā no pilna sprieduma pieejamības 2018.gada 7.decembra, sūdzību vai protestu iesniedzot Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese J. Bebriša